

Waterbird counting in Myanmar. Photo by Maung Win

Brojanje za očuvanje: Obilježavamo 60. međunarodni popis vodenih ptica

Globalni napor za praćenje i zaštitu vodenih ptica od 1967.

INTERNATIONAL
WATERBIRD CENSUS

Wetlands
INTERNATIONAL

60 godina međunarodnog popisa vodenih ptica

Od 1967, desetine hiljada ljudi odlazi na močvarna staništa svake godine širom svijeta da učestvuju u međunarodnom popisu vodenih ptica (IWC).

Od obalnih područja sjeverne Evrope do tropskih estuara u Aziji i Africi, volonteri i profesionalci zajedno učestvuju u ovom globalnom projektu građanske nauke.

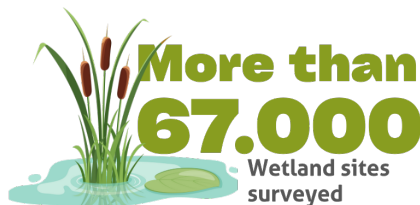
Mnoge vrste vodenih ptica okupljaju se u ogromnim grupama na močvarama u januaru i februaru, pružajući nam izvrsnu priliku da pratimo veličinu, trendove i promjene u distribuciji populacija vodenih ptica i da identifikujemo njihove ključne lokacije.

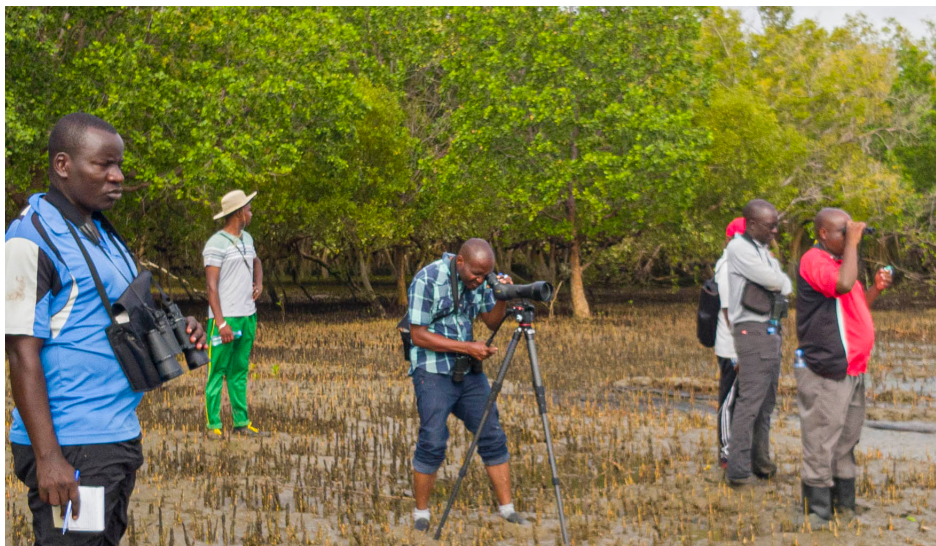
U svijetu koji se brzo mijenja, IWC nam pomaže da pratimo zdravlje naših močvara i vodenih ptica i preduzimamo korake za njihovo održivo upravljanje.

Tokom posljednjih 60 godina, Međunarodni popis vodenih ptica izrastao je u jedan od najvećih i najdugovječnijih programa praćenja biodiverziteta na svijetu.

International Waterbird Census

In numbers...

Brojanje vodenih ptica na rijeci Rufiji, Tanzanija. Photo by Szabolcs Nagy.

Zašto se broje vodene ptice?

Vodne ptice su veoma uočljive i nastanjuju različite močvare širom svijeta. Takođe su harizmatične i važne za funkcionisanje ekosistema. Još početkom 20. vijeka bilo je prepoznato da se ove ptice mogu očuvati i održivo upravljati njima jedino kroz međunarodnu saradnju.

U isto vrijeme, **vodne ptice oduševljavaju ljubitelje posmatranja ptica i relativno su lake za brojanje**. Ovo ih čini idealnim za dugoročno praćenje: isplativo je da se pregledavaju iz godine u godinu, uglavnom putem mreže volontera.

Međunarodni popis vodenih ptica čini više od samo prikupljanja brojeva. Povezujući hiljade volontera i lokalnih zajednica širom kontinenata, on ne samo da prati trendove populacija na nivou lokacije, države i populacija, već i povezuje ljude međusobno i sa sezonskim ritmovima njihovih močvara.

IWC korištenjem društvenih mreža, štampanih i onlajn medija podiže svijest o ljepoti i važnosti vodenih ptica i močvara, jačajući lokalnu svijest i podršku za akcije očuvanja prirode i vodenih ptica.

Šta smo saznali: 60 godina trendova

U preko 60 godina, IWC nam je pokazao kako se brojnost i rasprostranjenost vodenih ptica mijenjaju.

1. Naponi za očuvanje donose rezultate

Zaštita i upravljanje pomogli su da se određene vrste oporave. Nekoliko vrsta gusaka u Evropi je povećalo svoju populaciju zahvaljujući koordinisanim naporima očuvanja i održivom upravljanju lovom.

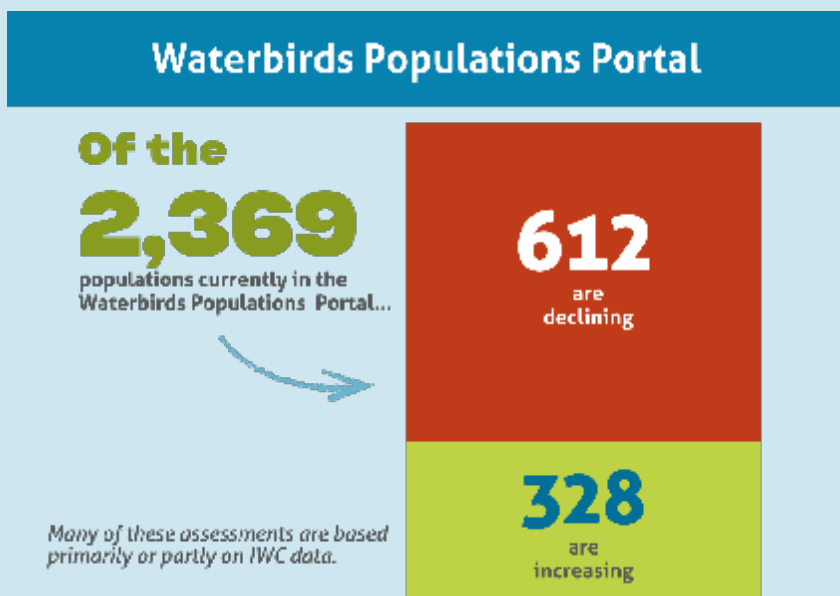
2. Ali, mnoge vrste su u opadanju

Posebno, šljukarice pokazuju zabrinjavajuće trendove opadanja, što odražava pritiske na močvare, travnjake i staništa tundre duž njihovih migracionih puteva.

3. Vodene ptice reaguju na promjene u svijetu

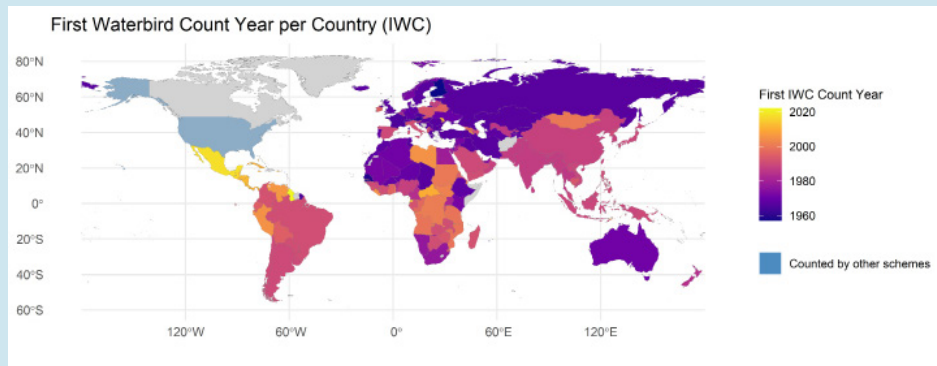
Globalno, rasprostranjenost vodenih ptica mijenja se sa temperaturom u umjerenim zonama i padavinama u tropima. Do 2050. godine, predviđa se da će se pogodna područja zimovanja u Evropi proširiti ka sjeveroistoku, na Baltik i južnu Rusiju, dok bi se areali u Africi mogli sve više fragmentisati.

Otkrivajući pad brojnosti vrsta koje se love, prateći uticaj klimatskih promjena i ptičjeg gripa, podaci iz IWC-a su ključni za usmjeravanje politike i akcija za očuvanje vodenih ptica.

Nazad na početak

Godine 1967. održan je prvi koordinisani Međunarodni popis vodenih ptica na području zapadnog Palearktika — Evrope, sjeverne Afrike te centralne i zapadne Azije. Organizovao ga je Međunarodni biro za istraživanje vodenih ptica (IWRB), jedan od prethodnika organizacije Wetlands International. Ova inicijativa se nastavila na pionirske poslijeratne popise divljači koje su započeli u Evropi 1947. godine i koje su se proširile putem rastuće mreže predanih volontera.

Globalna mapa koja ilustruje prvu godinu popisa vodenih ptica po zemljama

Svakog januara, brojači bi posjećivali sve vrste močvarnih područja — jezera, rijeke, obale, estuare, vještačke vodene površine — kako bi zabilježili sve prisutne vodene ptice. Ova simultana brojanja pružila su prvi pouzdani «snimak» sjevernih populacija ptica na zimovanju, pomažući u identifikaciji važnih staništa i praćenju dugoročnih promjena u njihovim populacijama.

Snaga IWC leži u njegovom kontinuitetu. Ponavljanjem istog koordinisanog napora iz godine u godinu, stvara se dugoročna evidencija koja nam omogućava da vidimo dalje od kratkoročnih fluktuacija i razumijemo stvarne trendove populacije.

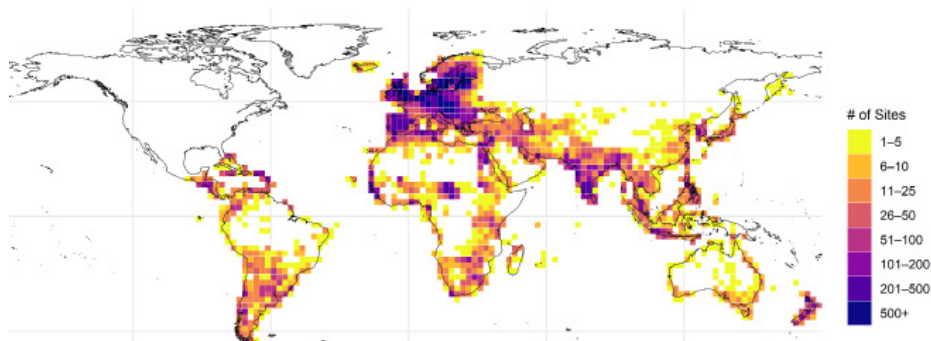
Do 1973, **preko 40,000 brojanja je predato iz 55 zemalja** i skoro 13,000 vodenih lokaliteta, pružajući vrijedne podatke za usmjeravanje zaštite. Od tada, IWC se održava u 189 zemalja i teritorija, sa podacima sa preko 67,000 lokaliteta. Ukupno je izbrojano **više od 1.9 milijardi vodenih ptica**, stvarajući jedan od najvećih i najdugovječnijih skupova podataka o biodiverzitetu na svijetu.

Ovaj uspjeh je oduvijek zavisio od ljudi. Svake godine, desetine hiljada brojača doprinose IWC popisu. Uglavnom volonteri, brojači uključuju i istraživače, konzervatore i osoblje zaštićenih područja, što ovaj program čini izuzetno isplativim i jednom od najvećih i najdugovječnijih građanskih naučnih inicijativa na svijetu.

Globalno širenje

Slični napori širom svijeta uskoro su uslijedili nakon početnih popisa u Zapadnom Palearktiku, kada se pridružuju i učesnici iz Azije, Australazije, Afrike i Amerike.

- **1987 – Azijski popis vodenih ptica (AWC):** Sada pokrivajući preko 6.700 lokaliteta u 27 zemalja, ovaj popis je bio ključan u identifikaciji kritičnih staništa za vrste kao što je sprutka kašikara. Osim toga, omogućava analizu i monitoring Mreže lokaliteta pod Partnerstvom za istočnoazijsko-australazijsku migracionu rutu (EAAFP).
- **1990 – Neotropski popis vodenih ptica (NWC):** Ovaj popis se brzo proširio, podržao je proglašenje mnogih Ramsarskih lokaliteta širom Južne Amerike i omogućio uspostavljanje Mreže rezervata obalskih ptica zapadne hemisfere (WHSRN).
- **1991 – Afrički popis vodenih ptica (AfWC):** Izgrađena je pokrivenost u preko 30 zemalja, uz udvostručenje učešća u svojoj prvoj deceniji. Sada, kao dio Popisa vodenih ptica Afrike i Evroazije, podržava implementaciju Sporazuma o očuvanju afričko-evroazijskih migratornih vodenih ptica (AEWA).
- **2009 – Karipski popis vodenih ptica (CWC):** U koordinaciji organizacije Birds Caribbean, ovaj popis prati vodene ptice na ostrvima i obalnim močvarama u Karipskom bazenu, popunjavajući važan geografski nedostatak u globalnoj pokrivenosti.
- **2011 – Centralno-američki popis vodenih ptica (CAWC):** Pod koordinacijom Manomet Conservation Sciences, CAWC se tokom prve decenije proširio na preko 200 godišnje praćenih lokaliteta u osam zemalja. Identifikovao je osam močvara od međunarodnog značaja, koje se kvalifikuju za Mrežu lokaliteta obalskih ptica zapadne hemisfere (WHSRN).

Vizualizacija gustine lokaliteta IWC-a preko geografske mreže kvadrata. Ovo pokazuje gdje se močvare nalaze širom svijeta, ali i kapacitet volontera za obavljanje popisa.

Važnost IWC za...

Afričko- Evroazijski sporazum o očuvanju migratornih vodenih ptica (AEWA)

Međunarodni popis vodenih ptica (IWC) je neophodan za primjenu Sporazuma o očuvanju afričko-evroazijskih migratornih vodenih ptica (AEWA), jer obezbjeđuje ključne podatke za procjenu stanja populacija vodenih ptica i usmjeravanje mjera za njihovu zaštitu duž migracionih puteva.

IWC prati trendove populacija i služi kao primarni izvor podataka za AEWA-in glavni Izvještaj o stanju očuvanja (Conservation Status Report). Njegovi podaci čine osnovu za izmjene pravnog statusa populacija vodenih ptica prema AEWA-i i pomažu ključne procese, uključujući adaptivno upravljanje lovom pod Evropskom platformom za upravljanje guskama (EGMP) i izradu Akcionih i planova upravljanja vrstama.

IWC takođe podržava identifikaciju međunarodno važnih lokaliteta koji čine mrežu migracionih puteva. Pružanjem pouzdanih, dugoročnih podataka, IWC postavlja naučne temelje za rad AEWA-e i omogućava strankama da donose političke i upravljačke odluke utemeljene na dokazima za očuvanje migratornih vodenih ptica i njihovih staništa širom Afrike i Evroazije.

Karipski popis vodenih ptica (CWC)

Organizacija Birds Caribbean je pokrenula Karipski popis vodenih ptica (CWC) 2009. Od samog početka, CWC je stavljao naglasak na inkluziju — izgradnju vještina kroz radionice, podizanje svijesti i uključivanje nevladinih organizacija, državnih agencija, lokalnih zajednica i volontera u praćenju i zaštiti močvara. Ovaj pristup pomaže postizanju glavnog cilja CWC-a: očuvanja karipskih močvara i vodenih ptica kroz lokalne akcije.

Povezujući ljude s pticama i močvarama širom Kariba, CWC jača Međunarodni popis vodenih ptica i pokazuje snagu lokalnog djelovanja u globalnom pokretu.

Da navedemo samo nekoliko primjera:

Solane Kargil na ostvu Bonair postale su WHSRN lokalitet nakon što su istraživanja organizacije WILDCONSCIENCE otkrila njihovu važnost za migratorne vodene ptice.

Prvo društvo za posmatranje ptica na Antigvi i Barbudi, Wadadli Warblers, osnovano je nakon CWC treninga i saradnje sa lokalnim zajednicama.

Istraživanja grupe Acción Ecológica u Monte Kristiju u Dominikanskoj Republici otkrila su velike prijetnje, inspirišući saradnju u zaštiti staništa i sticanje međunarodnog priznanja za ove ključne lokalitete.

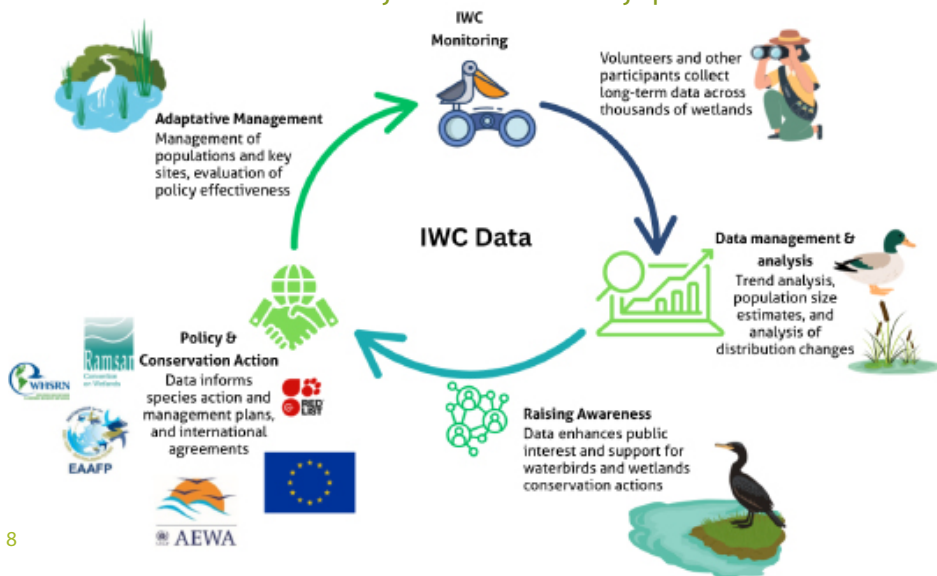
Uticaj očuvanja

Informisanje međunarodne politike zaštite

Podaci IWC se direktno koriste u sljedećim okvirima za zaštitu prirode:

- **Ramsarska konvencija o močvarama:** Lokalni popisi pružaju dokaze za identifikaciju močvara od međunarodnog značaja, a procjene populacija dobijene iz tih popisa čine osnovu za postavljanje pragova od 1% za primjenu Ramsarovog kriterijuma 6. IWC je pomogao u određivanju 956 Ramsarskih lokaliteta, koji pokrivaju 1,5 miliona km² — površinu jednaku veličini Mongolije.
- **Afričko-evroazijski sporazum o očuvanju migratornih vodenih ptica (AEWA):** Doprinosi klasifikaciji populacija vodenih ptica u Tabeli 1 Sporazuma, što određuje pravila za njihovo očuvanje i upravljanje. Takođe, služi kao osnova za mnoge od indikatora uspjeha Strateškog plana AEWA-e.
- **Partnerstvo za istočnoazijsko-australazijsku migratornu rutu (EAAFP):** Identifikacija međunarodno važnih lokaliteta za migratorne vodene ptice radi proglašenja mreže lokacija Istočnoazijsko-australazijske migracione rute (EAAF), trenutno skoro 160 lokaliteta u 19 zemalja.
- **Međunarodno značajna područja za ptice (IBAs):** 2.701 IBA je identifikovano djelimično korištenjem podataka IWC-a, pokrivajući 1,75 milion km² — što je otprilike veličina Libije ili Meksika.
- **Područja posebne zaštite (SPAs):** 2.721 SPA širom Evropske unije identifikovano je na osnovu podataka IWC-a, pokrivajući 418.000 km² — područje veće od Njemačke.

Kako IWC utiče na mjere zaštite i očuvanja prirode...

Driving science & action

IWC has become one of the most powerful datasets for biodiversity science:

- **Flyway trends:** Multi-species indices generated from the IWC data depict the overall change of waterbirds and provide headline indicators for the EU Birds Directive, AEWA and EAAFP.
- **Waterbird Population Estimates (WPE):** IWC counts form the backbone of these estimates, which guide the identification of key sites for waterbirds under the Ramsar Convention on Wetlands, AEWA, the EAAFP and the EU Birds Directive.
- **Red Listing:** IWC population trends and distribution data are a major source for IUCN Red List of Threatened Species assessments of waterbird species.
- **Climate change:** Analyses of IWC counts have demonstrated the shift of winter distribution of waterbird species and support flyway-scale climate change adaptation planning to ensure that the protected area network can accommodate it.
- **Protected areas:** IWC data has demonstrated how well-managed protected sites can stabilise populations, while poorly managed ones often fail to prevent declines.
- **Prioritisation of sites for conservation and management:** IWC data has been integral in identifying and prioritising internationally important sites for investments by government and development agencies to develop and implement multi-stakeholder management plans.
- **Fighting zoonotic disease:** Since the first outbreaks of Highly Pathogenic Avian Influenza in wild birds in 2005, IWC data has provided valuable information to improve our understanding of the spread of the viruses between domestic poultry, humans and wild birds working with the UN Food and Agriculture Organization (FAO), Convention on Migratory Species (CMS), World Health Organization (WHO) and researchers.

“The International Waterbird Census is the backbone of AEWA’s work. It provides the robust, long-term data that enables our Parties to make informed, evidence-based decisions to better conserve and manage migratory waterbirds and their habitat across Africa and Eurasia.”

Jacques Trouvilliez,
Executive Secretary of AEWA

Značaj IWC za...

Inicijativa za centralno-azijski migratorni put (ICAF)

IWC je od 1987. godine pružao godišnje informacije o broju vodenih ptica i statusu močvarnih područja širom centralne, zapadne i južne Azije, omogućavajući utvrđivanje i praćenje zaštićenih područja i Ramsarskih lokaliteta. Podržava napore vlada i partnera u izgradnji kapaciteta i podstiče lokalne zajednice da prate močvarna područja i populacije selica i stalnih vodenih ptica koje od njih zavise.

Popis je podstakao međunarodnu saradnju i razmjenu među zemljama, doprinoseći donošenju politika i upravljačkih odluka.

Usvojen 2024. godine, ICAF će biti platforma za međunarodnu saradnju 30 zemalja pod okriljem Konvencije o migratornim vrstama (CMS) za dalje jačanje regionalne saradnje na očuvanju svih ptica selica i drugih grupa ptica i njihovih staništa na putu seobe.

U regionu sa mnogim nedostacima u znanju i ograničenim kapacitetima, IWC će igrati ključnu ulogu u podršci razvoju ICAF-a i ispunjavanju njegovih brojnih ciljeva.

East Asian – Australasian Flyway Partnership (EAAFP)

EAAFP je jedinstveno partnerstvo u okviru migratornog puta, koje uključuje vlade, međuvladine agencije i međunarodne organizacije, a ima za cilj zaštitu ptica selica, njihovih staništa i život ljudi koji od njih zavise.

Azijski popis vodenih ptica (AWC) podržava nacionalne partnere EAAF-a u nastojanjima da se "uspostave, održavaju i unapređuju nacionalni sistemi praćenja za procjenu stanja ptica selica i njihovih staništa".

AWC takođe omogućava izradi izvještaja o veličini populacija i trendova vodenih ptica, kao što je Pregled stanja očuvanosti EAAF-a. Procjene populacija vodenih ptica pružaju najnovije pragove od 1% populacije, koji su partnerima potrebni za određivanje mreže lokacija EAAFP-a.

Godišnji podaci o brojanju pomažu u identifikaciji novih močvarnih područja od međunarodnog i nacionalnog značaja za vodene ptice, i informišu o određivanju prioriteta za zaštitu. Godišnji monitoring stanja močvarnih područja i prijetnji za vodene ptice i njihova staništa doprinosi podizanje svijesti na lokalnom nivou i stvara osnovu za aktivnosti zaštite.

“Popis vodenih ptica je godišnja aktivnost koju moja organizacija, Nigerijska fondacija za zaštitu prirode, vodi u zemlji. Iako je moje učešće počelo kao službeni zadatak, ova aktivnost se razvila u godišnji događaj koji s nestrpljenjem iščekujemo. On nam pruža priliku da komuniciramo i iz prve ruke iskusimo kako ljudske aktivnosti i promjene u prosječnim vremenskim uslovima utiču na ekološki matricu. Takođe nam pruža priliku da prosvjetljujemo i komuniciramo sa lokalnim zajednicama koje žive u kritičnim močvarnim staništima širom zemlje. Konačno, rezultati iz zapažanja prikupljenih tokom ovog popisa daju podatke koje koristimo za osmišljavanje mjera zaštite na nekim od ovih lokacija.”

Stella Egbe, IWC koordinator za Nigeriju

Popis vodenih ptica na lokaciji Barr Al Hikmann, Oman. Foto: Taej Mundkur

Podržite IWC!

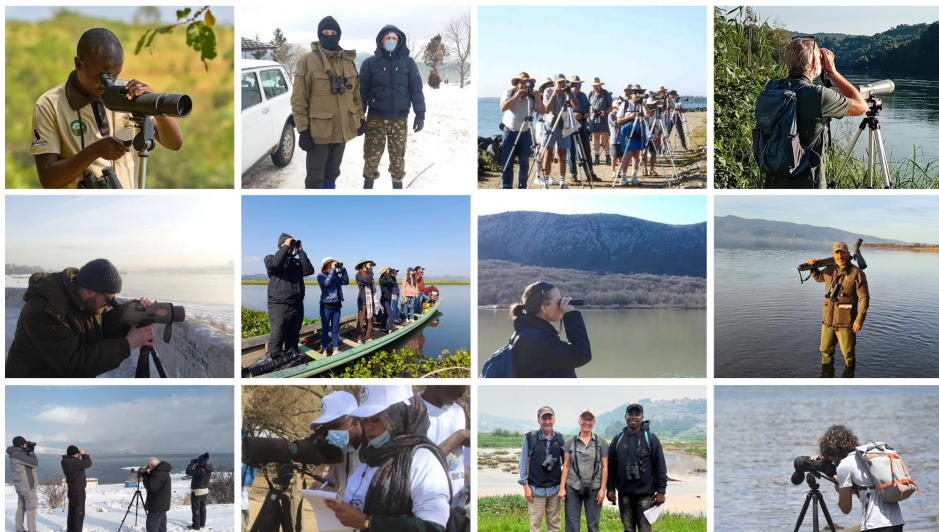
Donirajte vašoj nacionalnoj mreži

Svakog januara, hiljade volontera kreće na močvarna staništa da učestvuju u IWC-u. Ne morate biti profesionalni posmatrač ptica ili naučnik da biste podržali popis u svojoj zemlji!

- **Svi:** Podržite naše akcije zaštite prirode, donirajte lokalnoj koordinirajućoj organizaciji ili Fondu za vodene ptice: waterbird.fund.
- **Lokalne NVO & društvene zajednice:** Koristite IWC da biste istakli značaj močvara u vašoj blizini.
- **Mediji:** Podijelite priču o jednom od najvećih svjetskih napora u praćenju biodiverziteta

Da saznate više o IWC-u u vašoj zemlji, posjetite našu web stranicu: iwc.wetlands.org i kontaktirajte vašek nacionalnog koordinatora.

Donirajte sada,
putem QR koda!

Brojači širom svijeta. Zasluge za fotografije - Steeve Mathieu - GEPOMAY, Igor Tupitsyn, Laban Kayitete, F. Sibomana, Richard Kipngeno, Mohamed Elmekki Ali Elbadawi Hussien, Mohamed Abd El Hafeez, Mamikon Ghasabyan, Slave Nakev, Mariagrazia Citterio, Slobodan Marković, Paolo Bocchini, Indawgyi Wildlife Sanctuary, Queensland Wader Study Group (QWSG), Andrej Vizi, Siniša Veselić.

Our vision is a world where wetlands are treasured and nurtured for their beauty, the life they support and the resources they provide. Our mission is to inspire and mobilise society to safeguard and restore wetlands for people and nature.

Photo Nicky Petkov

For further information please visit our website or contact our office

Wetlands International
Horapark 9
6717 LZ Ede
The Netherlands

iwc@wetlands.org
wetlands.org

Instagram

LinkedIn

INTERNATIONAL
WATERBIRD CENSUS

Wetlands
INTERNATIONAL

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or CINEA. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.